

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3182/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy jogi személy indítványozó jogi képviselője (Rézmovits és Poór Ügyvédi Iroda, 1055 Budapest, Falk Miksa utca 14. IV/1., eljáró ügyvéd: Dr. Poór Rita ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdésére hivatkozva az ítélet megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését. Mivel az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezés megjelölése nyilvánvalóan téves, az Alkotmánybíróság a kérelmet – tartalma szerint – az Abtv. 27. §-a alapján bírálta el.
- [2] A támadott bírósági határozatok, és az indítvány alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az I. rendű alperes tulajdonában álló, de egy másik természetes személy birtokában lévő – a baleset időpontjában forgalmi engedéllyel, forgalmi rendszámmal és kötelező biztosítással nem rendelkező – mezőgazdasági vontató és a hozzá kapcsolt – a természetes személy tulajdonában lévő, a baleset időpontjában érvényes kötelező biztosítással rendelkező – pótkocsiból álló járműszerelvény a (későbbi perben) II. rendű alperes 2008. november 3-án balesetet okozott, két, az úton áthaladó gyalogost elgázolt. Az egyik gyalogos a helyszínen életét vesztette, a másikuk súlyos sérülést szenvedett. A baleset miatt indult büntetőeljárásban a Szekszárdi Városi Bíróság a gépjármű vezetőjét bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásában és ezért 1 év 4 hónap fogházban letöltendő szabadságvesztésre a közúti járművek vezetésétől 3 év 10 hónap időtartamú eltiltásra ítélte. A Tolna Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság a Szekszárdi Városi Bíróság ítéletét megváltoztatta és – a jelentős sértetti közrehatást is figyelembe véve – a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 év próba-időre felfüggesztette.
- [4] Az indítványozó mint felperes az előzményperben jogszabályon alapuló megtérítési kötelezettség jogcímén az elhunyt hozzátartozóinak és a sérültnek kifizetett 3 947 535 Ft tekintetében kérte a természetes személy marasztalását arra hivatkozva, hogy a baleset időpontjában ő volt mind a mezőgazdasági vontatónak, mind a pótkocsinak a tulajdonosa. A perbe a pótkocsi felelősségbiztosítója a természetes személy pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott. A Szekszárdi Városi Bíróság 2012. január 3. napján meghozott 27.P.20.384/2011/24. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította azzal, hogy a vontató a káresemény időpontjában nem a természetes személy tulajdonát képezte, és bár a pótkocsi a tulajdonában volt, annak használata azonban önmagában, a vontató nélkül nem eredményezhette a halálos sérüléssel járó káreseményt. Az indítványozó ezt követően előterjesztett keresetében a kötelező felelősségbiztosítással nem rendelkező mezőgazdasági vontató tulajdonosát mint I. rendű alperest és a járműszerelvény vezetőjét mint II. rendű alperest kérte egyetemlegesen kötelezni az általa a károsultak részére kifizetett kártérítés megtérítésére.
- [5] 1.2. A Szekszárdi Járásbíróság 3.P.20.850/2013/31. számú ítéletével megállapította, hogy a kereset megalapozott és egyetemlegesen kötelezte az I. és II. rendű alperest 14 166 797 Ft tőke, és kamatok, valamint perköltség megfizetésére. A bíróság megállapítása szerint a káresemény időpontjában hatályos, a gépjármű üzembentartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 15. §-ának

(7) bekezdése értelmében az indítványozó, mint a Kártalanítási Számla kezelője összes ráfordítása és költsége megtérítését követelheti a biztosítással nem rendelkező üzembentartótól, illetve egyetemlegesen a forgalomba nem helyezett, vagy forgalomból kivont gépjármű tulajdonosától és vezetőjétől. A bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozó nem kártérítési, hanem jogszabályon alapuló megtérítési igényt érvényesített, ezért az I. rendű alperest illetően a tulajdonosi minőség önmagában – minden további összefüggés vizsgálata nélkül – elegendő a vele szembeni igényérvényesítéshez, míg a II. rendű alperes, mint a forgalomból kivont gépjármű vezetője ugyancsak feltétlenül és saját személyében felelős, függetlenül attól, hogy milyen jogviszony alapján vezette a gépjárművet.

- [6] 1.3. A Szekszárdi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 10.Pf.20.075/2016/12. számú jogerős ítéletével a járásbíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás adataira hivatkozva megállapította, hogy a baleset elsődleges oka a járműszerelvény (az indokolás szerint az adott egységbe tervezett vonató és a pótkocsi) fékberendezésének alkalmatlan állapota, másodlagos oka pedig a pótkocsi 86 %-os túlterhelése volt. A bíróság szerint a vonató bal hátsó fékberendezésének hatástalansága, és jobb első gumibroncsának 50 %-os profilhiánya mellett azonban a pótkocsi első tengelyén mért fékeltetés, valamint a hátsó tengelyén mért fékerő ingadozás együttesen eredményezte a fékberendezés alkalmatlanságát. A másodfokú bíróság a keresetet elutasító döntését azzal indokolta, hogy a járműszerelvény jogi értelemben is egységnek minősül és mivel a pótkocsi műszaki paraméterei is befolyással voltak a balesetre, így a baleset a pótkocsi üzemeltetése során bekövetkezettnek minősül, márpedig a R. a megtérítési igényt a kereset alapjául hivatkozott 15. § (7) bekezdéstől eltérően szabályozza abban az esetben, ha a károkozó gépjárműnek érvényes felelősségbiztosítási szerződése van.
- [7] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában kiemelte azt, hogy az előzményperben az indítványozó joghatályos fellebbezés hiányában tudomásul vette a keresetet elutasító ítéletet a természetes személlyel szemben, akinek a vonatóra való tulajdonszerzése ugyan vitás volt, de a pótkocsira – mint a járműszerelvény egyik alkotórészére – a tulajdonjoga vitán felül állt, sőt arra kötelező felelősségbiztosítással is rendelkezett. Az indokolás szerint az R. 15. §-a az igényérvényesítésre egy rendszert állít fel, ami egyben „igényérvényesítési rendet” alkot, s amelyből következően az indítványozó mint a Kártalanítási Számla kezelője kizárólag olyan mértékben köteles helyt állni, amilyen mértékben a károsult a kárának a megtérítését a társadalombiztosítás, vagy vagyon- és felelősségbiztosítás alapján nem követelheti. Mivel a felülvizsgálati ítélet megállapítása szerint a baleset bekövetkezésében mind a vonatónak, mind a pótkocsinak szerepe volt, az indítványozót terhelte a pótkocsi felelősségbiztosítójával való együttműködés, az indítványozó a biztosítóval tartozott volna elszámolni, amelyet azonban nem tett meg. Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy – az indítványozó által megsértettként felhívott jogszabályi rendelkezést – az R. 15. §-ának (7) bekezdését a jogerős ítélet nem sértette meg, mert e rendelkezés mindaddig nem alkalmazható, amíg az R. 15. §-ának rendszerében az ezt az előírást megelőző igényérvényesítési lépéseket az indítványozó nem teljesíti.
- [8] 2. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Kúriának az R.-rel kapcsolatos jogértelmezése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát a következők miatt. A pertörténetet illetően az indítványozó előadta, hogy a károsultak által vele szemben indított kártérítési perekben az eljáró bíróságok a kár okaként a vonató rossz műszaki állapotát és a pótkocsi túlterhelését állapították meg, és az ítéletek egyetértettek abban is, hogy a túlterhelésért is a vonató vezetője volt a felelős. Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy a Szekszárdi Városi Bíróság a 27.P.20.384/2011/24. számú ítéletében megállapította azt is, hogy a lassú jármű nélkül a pótkocsi használata nem eredményezhette volna a halálos és súlyos sérülésekkel járó káreseményt. Az indítványozó érvelése szerint téves és alapjogát sértő az a kúriai jogértelmezés, miszerint az R. 15. §-a bármilyen igényérvényesítési rendet állítana fel. Mivel a konkrét ügyben nem volt vita a pótkocsi felelősségbiztosítója és az indítványozó között, ezért a Kúria jogértelmezése az indítványozó álláspontja szerint azt eredményezi, hogyha egy balesetben a felelősség a biztosítatlan gépjárműhöz és annak vezetőjéhez kapcsolódik – és ezzel a balesetben részes biztosított gépjármű biztosítója is egyetért –, akkor az indítványozó az R. 15. §-ának (7) bekezdése szerinti megtérítési igénnyel nem léphet fel. Indítványozói álláspont szerint az R. – azon túl, hogy igényérvényesítési sorrendet nem állít fel – arra vonatkozó rendelkezést sem tartalmaz, hogyha egy járműszerelvény egyik tagja rendelkezik csak kötelező

felelősségbiztosítással, akkor a járműszerelvény egészét biztosítottnak kellene tekinteni. Végül az indítványozó szerint a Kúria – mint a joggyakorlatot egységesítő, iránymutató legfőbb bírói fórum –, a támadott döntésével nemcsak a konkrét ügyben, de a jövőre nézve is elzárta az indítványozót a perbeli esethez hasonló esetekben a jogszabályban biztosított megtérítési igénytől, továbbá az Alaptörvény szellemiségével ellentétesen a felekre terhelte a vita eldöntését. Az indítványozói álláspont szerint, amennyiben a támadott ítélet megsemmisítésre kerül, akkor a megtérítési igényt illetően lehetőség nyílik nemcsak a már hatályon kívül helyezett R.-el, hanem az azzal lényegében azonos szabályozást tartalmazó jelenleg hatályos törvényi rendelkezéssel kapcsolatosan is az egységes joggyakorlat kialakítása.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [10] 3.1. Az indítványozó a Kúria ítéletét 2019. január 29. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. április 1. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó (bár tévesen) megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] 3.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyrészt arra hivatkozva állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, hogy mivel a baleset a vonat műszaki állapota és a pótkocsi túlterhelése miatt következett be, nem volt és – a felülvizsgálati ítéletben foglaltakkal ellentétben – nem is kellett, hogy vita legyen a pótkocsi felelősségbiztosítójával, másrészt a Kúria jogértelmezése téves volt a tekintetben is, hogy az R. nem állít fel igényérvényesítési rendet, továbbá az R. szövegéből nem vonható le olyan következtetés sem, miszerint biztosított és biztosítatlan gépjárművek baleseti érintettsége esetén az indítványozó és a biztosító közötti, a jogalapot illető egyetértés kizárhatná az indítványozó megtérítési igényének érvényesítését. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [13] Végül az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a tárgyi ügyben a vontató és a vontatott jármű kötelező felelősségbiztosítása alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolja, úgy arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.

- [14] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/659/2019.

